

Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών

Ένας από τους βασικούς και διαχρονικούς στόχους της ΚΑΠ είναι η βελτίωση της θέσης των παραγωγών στην αλυσίδα αξίας, που εξυπηρετείται από την ενίσχυση των συλλογικών σχημάτων στον αγροτικό τομέα. Η εμπειρία άλλωστε έχει δείξει ότι τα πιο παραγωγικά αγροδιατροφικά συστήματα στην Ε.Ε. έχουν και τις ισχυρότερες ομάδες και οργανώσεις παραγωγών.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

Το παρόν άρθρο δημοσιεύεται στο πλαίσιο του προγράμματος CAP4YOU στο πλαίσιο του IMCAP-2025-INFOME 101233828 που υλοποιεί η εταιρεία γεωργικών συμβουλευτικών υπηρεσιών AGRENAOS.

Άρθρο του κ. Χρήστου Καρατζά, γεωπόνου (MSc), γεωργικού συμβούλου AGRENAOS και συντονιστή CAP4YOU (cap4you.gr)

Αρχικά, ο σκοπός των Οργανώσεων Παραγωγών ήταν η διαχείριση των αποσύρσεων, αλλά με την αναθεώρηση της ΚΟΑ το 1996 δόθηκε έμφαση στον εμπορικό προσανατολισμό και στην ενίσχυση της θέσης των παραγωγών στην αγορά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε κατανοήσει ότι οι συγχωνεύσεις που υλοποιούνταν στο κομμάτι της ζήτησης και ειδικά στο λιανεμπόριο θα επέφεραν μεγάλες πιέσεις στις τιμές των οπωροκηπευτικών που προσφέρονταν από σχετικά μεγάλο αριθμό συνεταιρισμών και παραγωγών. Για το σκοπό αυτό όρισε τις Οργανώσεις Παραγωγών ως σχήμα με πανευρωπαϊκή αναγνώριση, ώστε να ομογενοποιήσει τα διαφορετικά νομικά πρόσωπα που χρησιμοποιούσαν τα κράτη-μέλη για τις συλλογικές δραστηριότητες των παραγωγών.

Την περίοδο εκείνη, στις χώρες της Ευρώπης υπήρχαν Οργανώσεις Παραγωγών με διαφορετικό βαθμό ετοιμότητας να ανταποκριθούν στο νέο ρόλο τους. Οι χώρες της Β. Ευρώπης είχαν καλύτερο βαθμό οργάνωσης και καλύτερες υποδομές από τις χώρες της Ν. Ευρώπης, ενώ όσες είχαν αναγνωριστεί βάσει της προηγούμενης ΚΟΑ, ήταν καλύτερα προετοιμασμένες να δώσουν έμφαση στον εμπορικό προσανατολισμό τους.

Για το σκοπό αυτό, με την αλλαγή της ΚΟΑ το 1996 (Καν. (ΕΚ) 2200/1996), προτέθηκε επιπλέον η έννοια της Ομάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Κριτήρια αναγνώρισης μιας Ομάδας ή Οργάνωσης Παραγωγών

Κριτήρια	Ομάδες παραγωγών	Οργανώσεις Παραγωγών
Ελάχιστος αριθμός μελών	5	20 10 (για βιολογική παραγωγή, νησιωτικές και ορεινές περιοχές)
Ελάχιστη αξία εμπορευθείσας παραγωγής	40.000€	250.000€ 100.000€ (για βιολογική παραγωγή, νησιωτικές και ορεινές περιοχές)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύσταση μιας Οργάνωσης Παραγωγών

Μέλη	ΟΠ	Υπερκείμενο νομικό πρόσωπο
Συμμετέχουν στο νομικό πρόσωπο που αναγνωρίζεται ως ΟΠ	Διαθέτει Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας με κανόνες αποδοχής νέων μελών, αποχώρησης και διαγραφής και ελάχιστης διάρκειας παραμονής μελών	Εγγραφή στο ΕΜΑΣ για τους ΑΣ και στο ΓΕΜΗ για τα πρόσωπα του εμπορικού δικαίου
Δεν συμμετέχουν σε άλλη ΟΠ για το ίδιο προϊόν	Η ΟΠ λειτουργεί με δημοκρατικό τρόπο (το ποσοστό δικαιωμάτων ψήφου και μερίδων κάθε μέλους δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20%)	Το νομικό πρόσωπο δεν τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση ή αναγκαστική διαχείριση
Υποβάλλουν Υ/Δ για τη συμμετοχή τους στην ΟΠ	Τηρούν αναλυτική κατάσταση με τα μέλη τους (φυσικά και νομικά πρόσωπα) και την αξία της εμπορευθείσας παραγωγής τους	Το νομικό πρόσωπο λαμβάνει απόφαση για την έγκριση σύστασης και λειτουργίας της ΟΠ και την ψήφιση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας
Κάθε χρόνο παράγουν το προϊόν για το οποίο είναι αναγνωρισμένη η ΟΠ, το οποίο δηλώνουν και στην ΕΑΕ	Διακινούν το 80% του προϊόντος τους μέσω της ΟΠ (όσα μέλη έχουν εμπορική ιδιότητα)	
Παραμένουν στην ΟΠ για 1 έτος τουλάχιστον και δεν μπορούν να εγγραφούν σε άλλη ΟΠ πριν τη συμπλήρωση 1 έτους		

Παραγωγών (Ομπ). Η Ομάδα Παραγωγών αφορούσε νομικά πρόσωπα που δεν είχαν την αντίστοιχη οργάνωση (σε διοικητικό ή λογιστικό επίπεδο), ούτε τις υποδομές που απαιτούνται για τη διαχείριση της παραγωγής των μελών τους. Αντίθε-

τα, η Οργάνωση Παραγωγών αναφερόταν πάντα σε δομημένες, οργανωμένες και με κατάλληλες υποδομές ενώσεις παραγωγών, που έχουν εμπορικό προσανατολισμό. Η αλλαγή αυτή αποσκοπούσε στο να προετοιμαστούν συνεταιρισμοί –ή

άλλες συλλογικές οντότητες— που δεν πληρούσαν τα κριτήρια των Οργανώσεων Παραγωγών, ώστε να τύχουν μεταβατικής περιόδου για να πετύχουν τους στόχους τους. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, που ορίστηκε στα 5 έτη, οι Ομπ ήταν επιλέξιμες για εθνική και κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση, εφόσον αναλάμβαναν να τηρήσουν ορισμένες δεσμεύσεις. Στο τέλος της μεταβατικής περιόδου μπορούσαν να αναγνωριστούν ως Οργανώσεις Παραγωγών.

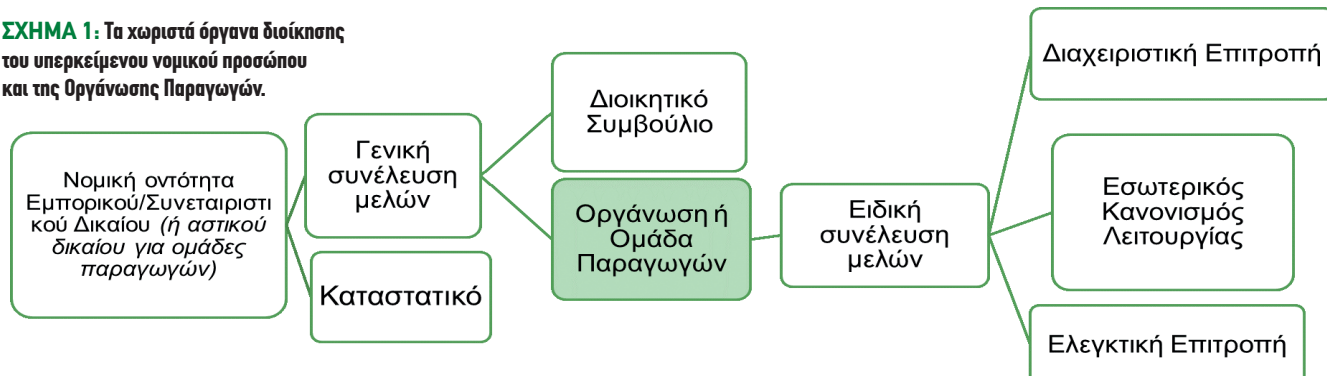
Στο πλαίσιο αυτό, συνεταιρισμοί ή άλλες νομικές οντότητες που πληρούσαν τα κατά περίπτωση συγκεκριμένα κριτήρια που έθεταν οι κοινοτικοί Κανονισμοί, μπορούσαν να αναγνωριστούν ως Οργανώσεις ή/και Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ).

■ Σύσταση και διαχείριση ΟΠ

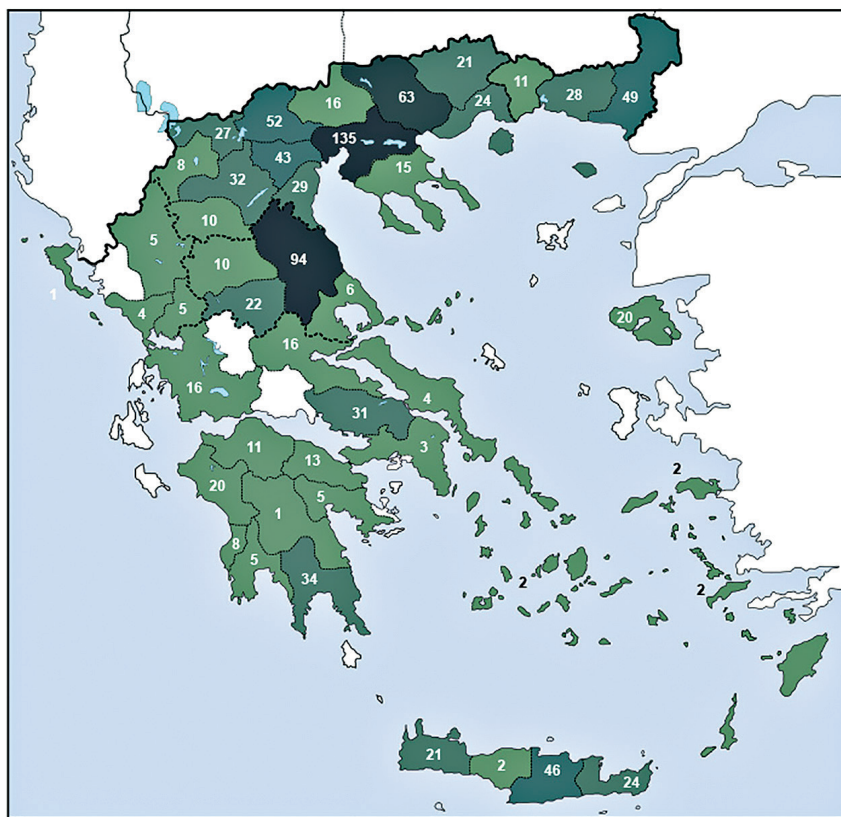
Το πλαίσιο σύστασης, λειτουργίας και επικαιροποίησης των ΟΠ ρυθμίζεται σήμερα από την ΥΑ 2448/229173/2024 (ΦΕΚ Β 4525/02.08.2024). Η υπουργική απόφαση ορίζει τα κριτήρια αναγνώρισης και επικαιροποίησης των ΟΠ, τις υποχρεώσεις που ισχύουν για τα μέλη, την ΟΠ και το υπερκείμενο νομικό πρόσωπο, καθώς και τις προϋποθέσεις διοικητικής και λογιστικής αυτοτέλειας.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι ομάδες και οργανώσεις παραγωγών δεν έχουν διοικητική και φορολογική αυτονομία. Με απλά λόγια δεν διαθέτουν ΑΦΜ, καθώς δεν αναγνωρίζονται ως μια από τις υφιστάμενες μορφές των νομικών προσώπων που υπάρχουν και λειτουργούν στη χώρα μας. Αντιθέτως, χρησιμοποιούν τον ΑΦΜ του υπερκείμενου νομικού προσώπου, που μπορεί να είναι συνεταιρισμός, ΙΚΕ ή ακόμα και κοινωνική συνεταιριστική επιχείρηση (ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.). Η λεπτομέρεια αυτή εξηγεί το λόγο για τον οποίο είναι αναγκαία η διοικητική, διαχειριστική και λογιστική αυτοτέλεια.

ΣΧΗΜΑ 1: Τα χωριστά όργανα διοίκησης του υπερκείμενου νομικού προσώπου και της Οργάνωσης Παραγωγών.

ΕΙΚΟΝΑ 1: Κατανομή Ομάδων και Οργανώσεων ανά Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία 2023)

Αριθμός ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών ανά Περιφερειακή Ενότητα

Στον **πίνακα 1** παραθέτονται τα κριτήρια αναγνώρισης μιας Ομάδας ή Οργάνωσης Παραγωγών, όπου η ελάχιστη αξία εμπορευθείσας παραγωγής υπολογίζεται με βάση α) τα τιμολόγια πώλησης μελών των δύο προηγούμενων ημερολογιακών ετών από την ημερομηνία αναγνώρισης για την αναγνώριση και β) τα τιμολόγια πώλησης της ΟΠ προς τρίτους για τον έλεγχο διατήρησης της αναγνώρισης.

Στον **πίνακα 2** παραθέτονται οι υποχρε-

ώσεις που απορρέουν από τη σύσταση μιας Οργάνωσης Παραγωγών.

■ Διοικητική και λογιστική αυτοτέλεια

Οι ΟΠ οφείλουν να λειτουργούν με διοικητική, διαχειριστική και λογιστική αυτοτέλεια. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να έχουν χωριστά όργανα διοίκησης από το υπερκείμενο νομικό πρόσωπο, ώστε να διαχωρίζεται η διοίκηση της ΟΠ από αυτή της νομικής οντότητας (βλ. **σχήμα 1**).

Επιπλέον, θα πρέπει τα τιμολόγια πώλησης προϊόντος που αφορούν την ΟΠ να διαχωρίζονται από τα υπόλοιπα στοιχεία του υπερκείμενου νομικού προσώπου και να γίνεται η σχετική αναφορά στα στοιχεία της ΟΠ. Δηλαδή, οι συναλλαγές των μελών της ΟΠ πρέπει να διαχωρίζονται από τα λοιπά μέλη του νομικού προσώπου, εφόσον τα τελευταία δεν είναι μέλη της ΟΠ. Αυτό μπορεί να συμβεί αν το νομικό σχήμα διαχειρίζεται και άλλα προϊόντα που δεν αφορούν την ΟΠ, ή αν υπάρχουν μέλη ή πελάτες του νομικού προσώπου που δεν είναι εγγεγραμμένα στην ΟΠ. Απαιτείται, τέλος, διακριτή λογιστική καταγραφή των δαπανών που αφορούν την ΟΠ σε σχέση με τις υπόλοιπες δαπάνες του συνεταιρισμού.

Σήμερα, στην Ελλάδα υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 1.000 αναγνωρισμένες Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών, σε όλους σχεδόν τομείς προϊόντων. Στην **εικόνα 1** παρουσιάζεται η γεωγραφική κατανομή Ομάδων και Οργανώσεων στην Ελλάδα ανά Περιφερειακή Ενότητα, με βάση στοιχεία του 2023.

Η κατανομή αυτή (με βάση τα στοιχεία του 2023) οδηγεί σε διάφορα συμπεράσματα ως προς το βαθμό οργάνωσης διαφορετικών περιοχών λόγω τοπικών ιδιαιτεροτήτων, όπως είναι η αγροτική δραστηριότητα, η ύπαρξη συνεταιριστικών σχημάτων και οργανωμένων δομών διαχείρισης προϊόντων, η παρουσία εξειδικευμένων γεωργικών συμβούλων κλπ.

■ Οπτική των στρατηγικών στόχων της ΚΑΠ

Κάθε παρέμβαση της νέας ΚΑΠ εξυπηρετεί τους ειδικούς της στόχους, που είναι δέκα: τρεις περιβαλλοντικοί, τρεις κοινωνικοί, τρεις οικονομικοί και ένας οριζόντιος που αφορά τη γνώση και την καινοτομία. Ένας από τους βασικούς και διαχρονικούς στόχους της ΚΑΠ είναι η βελτίωση της θέσης των παραγωγών στην αλυσίδα αξίας, που εξυπηρετείται από την ενίσχυση των συλλογικών σχημάτων στον αγροτικό τομέα.

Ο λόγος είναι προφανής: Ο παραγωγός βρίσκεται συχνά σε χειρότερη διαπραγματευτική θέση έναντι των αγοραστών και προμηθευτών του. Το πρόβλημα επιδεινώνεται από μια ενδημική κρίση εμπιστοσύνης μεταξύ των παραγωγών, που δυσκολεύει ακόμη περισσότερο τη συνεργασία μεταξύ τους. Για το σκοπό

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ενδεικτικές παρεμβάσεις όπου εξασφαλίζεται υψηλότερη βαθμολογία ή/και ποσό ή ποσοστό ενίσχυσης μιας Οργάνωσης Παραγωγών

Παρεμβάσεις	Μοριοδότηση	Αυξημένο ποσό ή ποσοστό ενίσχυσης
Παρέμβαση Π3-70-1.3: Εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας με στόχο τη μείωση των φυτοφαρμάκων	✓	
Παρέμβαση Π3-73-2.1: Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα		✓
Παρέμβαση Π3-73-2.2: Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος		✓
Παρέμβαση Π3-73-2.5: Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις για την προστασία από φυσικές καταστροφές		✓
Παρέμβαση Π3-73-2.6: Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις		✓
Παρέμβαση Π3-73-3.5: Προστασία, διατήρηση και βελτίωση των γενετικών πόρων στην κτηνοτροφία	Αφορά μόνο συλλογικά όργανα	
Παρέμβαση Π3-77-3.1: Ανάπτυξη συνεργασιών μέσω Επιχειρησιακών Ομάδων (ΕΟ) της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας	✓	

ΕΙΚΟΝΑ 2: Σύγκριση παραληπτηρίου γάλακτος στη Λέσβο πριν και μετά την ενίσχυση από το Μέτρο 9.

αυτό η ΚΑΠ προβλέπει την ενίσχυση της συνεργασίας των παραγωγών μέσα από διάφορες παρεμβάσεις. Η πιο «χειροπιαστή» παρέμβαση είναι η στήριξη για τη σύσταση νέων ομάδων και οργανώ-

σεων παραγωγών, μέσω του Μέρους 9 ή της Παρέμβασης 77.1.1. Η στήριξη αυτή προβλέπει την κάλυψη των εξόδων σύστασης και λειτουργίας μιας νέας Ομάδας και Οργάνωσης Παραγωγών για διάστημα

5 ετών, ώστε να αποκτήσει το μέγεθος και τον διοικητικό μηχανισμό που απαιτείται για μια δυναμική παρουσία στην αγορά.

Άλλες παρεμβάσεις είναι τα λεγόμενα «τομεακά προγράμματα», που υλοποιούνται κυρίως στους τομείς των οπωροκηπευτικών και του ελαιολάδου. Τα τομεακά προγράμματα επιδοτούν επιχειρησιακά προγράμματα που υλοποιούν αποκλειστικά οργανώσεις παραγωγών με σκοπό την ενδυνάμωση της επιχειρησιακής τους επάρκειας και της διαπραγματευτικής τους δύναμης. Με άλλα λόγια απευθύνονται σε ώριμα συλλογικά σχήματα που έχουν ήδη διοικητική επάρκεια και αποσκοπούν μέσω επενδύσεων, εκπαίδευσεων και άλλων ενεργειών να ενισχύσουν τη θέση τους στην αγορά.

Τέλος, υπάρχουν παρεμβάσεις όπου η συμμετοχή των συλλογικών σχημάτων ή των παραγωγών που συμμετέχουν σε ΟΠ εξασφαλίζει υψηλότερη βαθμολογία ή/και ποσό ή ποσοστό ενίσχυσης. Στον **πίνακα 3** αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες από αυτές τις παρεμβάσεις.

■ Οι ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στο πλαίσιο της ΚΑΠ 2014-2022

Η προηγούμενη προγραμματική περίοδος επανάφερε την άμεση χρηματοδότηση νέων ομάδων και οργανώσεων παραγωγών. Πιο συγκεκριμένα, το Μέτρο 9 έδωσε τη δυνατότητα οικονομικής στήριξης με βάση την αξία παραγωγής που εμπορευόνταν οι ΟΠ, με σκοπό την επίτευξη των στόχων ενός επιχειρηματικού σχεδίου που κατάρτιζαν οι ΟΠ.

Η προκήρυξη του μέτρου αυτού οδήγησε σε μια πρωτοφανή σύσταση και αναγνώριση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών σε όλους τους τομείς προϊόντων, οδηγώντας στην έγκριση 191 αιτήσεων στους τομείς που παραθέτονται στον **πίνακα 4**, ο οποίος διαβάζεται με τον εξής τρόπο: Οι στήλες 1 και 2 αναφέρονται στον αριθμό των ΟΠ που εγκρίθηκαν και τελικά ολοκλήρωσαν το επιχειρηματικό τους σχέδιο (22 ομάδες και οργανώσεις παραγωγών εγκατέλειψαν ενδιάμεσα το πρόγραμμα). Οι στήλες 3 και 4 αναφέρονται στο αρχικά εγκεκριμένο ποσό και σε αυτό που τελικά απορροφήθηκε από τις ΟΠ. Η διαφορά των σχεδόν 10 εκ. ευρώ οφείλεται είτε σε ΟΠ που εγκατέλειψαν το πρόγραμμα, είτε σε ΟΠ που τελικώς διέθεσαν στην αγορά

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Οι αιτήσεις σύστασης ομάδων και οργανώσεων παραγωγών βάσει του Μέτρου 09 και οι αντίστοιχοι τομείς

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	Αριθμός Αιτήσεων στο Μ9 (1)	Αριθμός ολοκλήρωσης έργων Μ09 (2)	Αιτούμενος Π/Υ ΟΠ στο Μ09 (3)	Τελικός Π/Υ ολοκλήρωσης στο Μ09 (4)	Μέση εμπορευθείσα αξία ανά ΟΠ την Περίοδο 2018-23 (5)
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ ΓΑΛΑ	29	28	9.509.617	7.392.223	264.008
ΑΙΓΟΠΡΟΒΕΙΟ ΓΑΛΑ	35	29	7.922.774	5.506.316	189.873
ΑΜΠΕΛΙ - ΟΙΝΟΣ	8	7	1.219.554	898.472	128.353
ΑΝΘΗ	1	0	416.000	0	-
ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ	2	0	138.000	0	-
ΒΑΜΒΑΚΙ	18	18	2.117.062	1.797.201	99.844
ΒΟΕΙΟ ΚΡΕΑΣ	7	6	1.428.242	959.852	159.975
ΕΛΙΕΣ - ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ	11	11	1.787.101	1.558.457	141.678
ΚΑΠΝΟΣ	7	6	2.415.810	1.871.006	311.834
ΠΑΤΑΤΑ	1	1	283.000	121.265	121.265
ΑΙΓΟΠΡΟΒΕΙΟ ΚΡΕΑΣ	1	1	85.325	65.333	65.333
ΜΕΛΙ	2	1	446.902	274.408	274.408
ΟΣΠΡΙΑ	3	1	382.709	61.923	61.923
ΡΥΖΙ	14	11	1.959.600	1.561.393	130.116
ΣΙΤΗΡΑ	12	10	1.678.890	1.095.191	99.563
ΣΤΕΒΙΑ	1	1	87.540	26.145	26.145
ΦΡΟΥΤΑ - ΛΑΧΑΝΙΚΑ	40	36	6.988.185	5.778.526	160.515
Γενικό Άθροισμα	191	169	38.866.312	28.967.710,24	171.407

Πηγή: Απόφαση ένταξης 4877/05.07.2019 στο Μέτρο 9 του ΠΑΑ 2014-20 & Απόφαση Ολοκλήρωσης Πράξεων 3993/09.01.2025 στο Μέτρο 9 του ΠΑΑ 2014-20

μικρότερη αξία προϊόντων από αυτήν που είχαν προβλέψει, με αποτέλεσμα να τους καταβληθεί μικρότερη ενίσχυση. Η στήλη 5 αφορά το μέσο ποσό ενίσχυσης ανά τομέα προϊόντος. Με αυτή την γνώση προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

1. Ο καπνός, παρά τα αλληπάλληλα συλλογικά σχήματα με τη μεγαλύτερη μέση αξία εμπορευθείσας παραγωγής, γεγονός που αποκαλύπτει ότι ο συγκεκριμένος τομέας διαθέτει ακόμα ισχυρή δυναμική και μεγάλη εμπορική δραστηριότητα που πραγματοποιείται μέσω των συλλογικών του οργανώσεων.

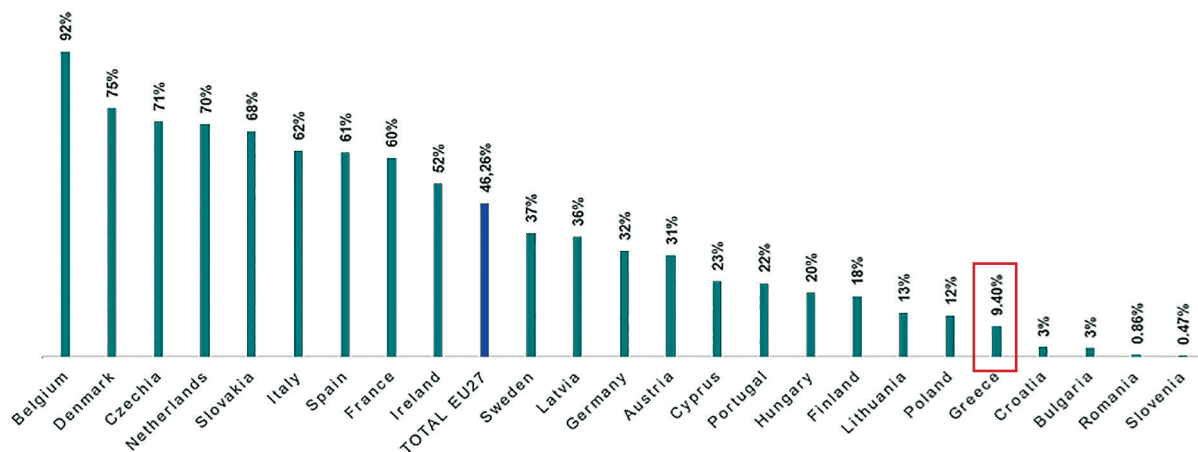
2. Η κτηνοτροφία έχει δυναμική αντιπροσώπευση από ομάδες και οργανώσεις παραγωγών, τόσο στο αγελαδινό όσο και στο αιγοπρόβειο γάλα, αντικατοπτρίζοντας την ισχυρή παρουσία κτηνοτροφικών συνεταιριστικών σχημάτων ή και ιδιωτικών εταιρειών που έχουν συστήσει παραγωγούς. Η ενίσχυση ενδυνάμωσε τις συλλογικές οργανώσεις

να αποκτήσουν υποδομές συγκέντρωσης ή και διαχείρισης γάλακτος και να αποκτήσουν μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ σε σχέση με τις μεταποιητικές μονάδες (βλ. **εικόνα 2**).

3. Αντιθέτως, οι αντίστοιχες συλλογικές δράσεις στο κρέας υστερούν, με μεγάλο ασθενή το αιγοπρόβειο κρέας. Οργανώσεις που διαχειρίζονται από κοινού το γάλα δεν έχουν τον ίδιο βαθμό οργάνωσης και στο κρέας. Ειδικά δε για το χοίρειο κρέας δεν κατατέθηκε καμία αίτηση για ενίσχυση ΟΠ.

4. Προϊόντα όπως τα αρωματικά φυτά και τα όσπρια, ακόμα και η στέβια που προβάλλεται ως καινοτόμο προϊόν, υστερούν σημαντικά σε συλλογική οργάνωση του τομέα τους και σε εμπορικές συναλλαγές μεγάλου όγκου.

5. Δυναμικά προϊόντα της ελληνικής γεωργίας, όπως το αμπέλι και το βαμβάκι, έχουν αφενός μικρό αριθμό συλλογικών σχημάτων, αφετέρου ασθενική εμπορική δραστηριότητα, γεγονός που δεν αιτιολογείται από την αξία των

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: Ποσοστό οργάνωσης χωρών Ε.Ε. στον τομέα των οπωροκηπευτικών (στοιχεία 2022)

προϊόντων τους στην ελληνική οικονομία. Μια πρώτη εξήγηση είναι ότι οι συναλλαγές συνάπτονται απευθείας μεταξύ παραγωγών και μεταποιητικών επιχειρήσεων, χωρίς να μεσολαβούν συνεταιρισμοί ή άλλα συλλογικά σχήματα.

6. Για το ελαιόλαδο και τα οπωροκηπευτικά δεν μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα, καθώς οι πιο δυναμικές ΟΠ υλοποιούν επιχειρησιακά προγράμματα στον αντίστοιχο τομέα με αποτέλεσμα να μην ήταν επιλέξιμη η συμμετοχή τους στο Μέτρο 9.

■ Τομεακά προγράμματα οπωροκηπευτικών

Τα προϊόντα του τομέα των οπωροκηπευτικών (νωπών και μεταποιημένων) είναι τα πρώτα προϊόντα στα οποία δόθηκε δυνατότητα υλοποίησης επιχειρησιακών προγραμμάτων. Στα τομεακά προγράμματα οι Οργανώσεις Παραγωγών Οπωροκηπευτικών λαμβάνουν ένα ποσοστό της εμπορευθείσας αξίας παραγωγής τους κάθε έτος ως ενίσχυση για την υλοποίηση των πολυετών επιχειρησιακών τους προγραμμάτων. Τα στοιχεία για την τριετία 2020 - 2022 φαίνονται στον **πίνακα 5**.

Η αξία της εμπορευθείσας παραγωγής που διακινείται μέσω των Οργανώσεων Παραγωγών είναι πολύ μικρή, ειδικά αν συγκριθεί με τις αξίες των ανταγωνιστικών μας χωρών στα οπωροκηπευτικά. Και δεν είναι μόνο θέμα μεγέθους: Στον τομέα των οπωροκηπευτικών –που θεωρητικά είναι ο πιο οργανωμένος στη χώρα μας– διακινείται μέσω των συλλογικών σχημάτων λιγότερο από το 10%. Το

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Στοιχεία υλοποίησης επιχειρησιακών προγραμμάτων για την τριετία 2020 - 2022 στον τομέα των οπωροκηπευτικών (νωπών και μεταποιημένων)

	2020	2021	2022
Αριθμός αναγνωρισμένων ΟΠ	128	127	123
Αριθμός ΟΠ που υλοποιούν επιχειρησιακό πρόγραμμα	Μ/Δ	Μ/Δ	91
Αξία εμπορευθείσας παραγωγής που διακινείται μέσω των ΟΠ	350 εκ. €	369 εκ. €	400 εκ. €
Αξία επιχειρησιακών προγραμμάτων	17 εκ. €	17,6 εκ. €	19,18 εκ. €

Πηγή: Annual Reports 2020,2021,2022 DG AGRI/ Unit B.1 – Economic sustainability

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Το μειούμενο ποσοστό οργάνωσης στα οπωροκηπευτικά κατά την περίοδο 2004 - 2022

Περίοδος αναφοράς	Ποσοστό οργάνωσης τομέα οπωροκηπευτικών
2004-2006	14,0 %
2013-2015	10,0 %
2022	9,4 %

Πηγή: Εθνική Στρατηγική στον Τομέα των Οπωροκηπευτικών ΚΥΑ 266355/11.02.2009, ΥΑ 4270/139407 και Annual Reports 2022 DG AGRI/ Unit B.1 – Economic sustainability

διάγραμμα 1 δείχνει πού βρίσκεται η Ελλάδα σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες.

Το ποσοστό οργάνωσης (organization rate) αντιστοιχεί στην αξία των προϊόντων (οπωροκηπευτικά) που εμπορεύονται μέσω των Οργανώσεων Παραγωγών προς το σύνολο της εμπορευθείσας αξίας των οπωροκηπευτικών σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Το ποσοστό αυτό είναι ένας δείκτης υγείας του βαθμού οργάνωσης της αγροτικής οικονομίας, και για το λόγο

αυτό είναι ιδιαίτερα υψηλό σε χώρες με υψηλό βαθμό οργάνωσης των παραγωγών (Βέλγιο 92%, Ολλανδία 70%, Ιταλία 62%, Ισπανία 61%, Γαλλία 60% κ.ο.κ.).

Όσον αφορά την Ελλάδα, όπως φαίνεται και στον **πίνακα 6**, ακόμα και το ισχνό ποσοστό που έχουμε, βαίνει μειούμενο τα τελευταία χρόνια.

■ Ο τομέας του ελαιολάδου και των επιτραπέζιων ελιών

Στην Ελλάδα ο τομέας ελαιολάδου και επιτραπέζιων ελιών έχει αντίστοιχη εμπειρία στην υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων από το 2001 μέσω του Κανονισμού (ΕΚ) 1513/2001. Την περίοδο 2023 - 2027 εγκρίθηκαν συνολικά 70 επιχειρησιακά προγράμματα από αντίστοιχες οργανώσεις παραγωγών ελαιολάδου και επιτραπέζιας ελιάς συνολικού προϋπολογισμού 42,65 εκ. ευρώ. Δυστυχώς, για έναν τόσο σημαντικό τομέα της ελληνικής αγροτικής οικονομίας δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το ποσοστό οργάνωσης μέσω συλλογικών σχημάτων.